

แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

Guidelines for the Development of Thai Scouting to Enhance Good Citizenship

สุภาพร จตุรภัทร และ เพ็ญอรุณ ปริดีดิolk

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบัน และ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่ผ่านการเรียนกิจกรรมลูกเสือ ลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการลูกเสือไทย โดยใช้วิธีศึกษาเอกสาร การสำรวจโดยแบบสอบถาม เทคนิคเดลฟายและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติภาคบรรยาย และเชิงคุณภาพโดยจำแนกประเภทเปรียบเทียบข้อมูล และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า ๑) กระบวนการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันมีความสอดคล้องกันในด้านการสอนให้ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและมีการฝึกวินัยให้ลูกเสือเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ๒) แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ บทบาทหน้าที่ และมีเกณฑ์มาตรฐานอย่างชัดเจน การจัดกิจกรรมลูกเสือเน้นความซื่อสัตย์และเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีการส่งเสริม พัฒนา สร้างคุณค่า และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการลูกเสือ มีการกำหนดภารกิจ อำนาจหน้าที่ วิธีปฏิบัติและสร้างความร่วมมือของเครือข่ายการลูกเสือไทย รวมทั้งต้องสร้างให้สาธารณะชนเห็นคุณค่าและพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา/การลูกเสือไทย/พลเมืองดี

Abstract

This study was a combination of quantitative research and qualitative research. The objectives of this study were: 1) to study the management of Thai scouting in the past and present; and 2) to study the guideline for the development of Thai scouting to enhance good citizenship. The samplings consist of individuals who have scouting experience,

scouts, scout leaders, scout directors at school, Thai scouting experts, and adult resources. The research methods were documentary research, questionnaires, the Delphi technique, and in-depth interviews. Descriptive statistics were used for quantitative data analysis. In addition, classification and inductive conclusions were used for qualitative data analysis.

The research indicated the following two significant results: 1) the management of Thai scouting, both in the past and present, was consistent in terms of teaching for enhancing loyalty towards the three main national sacred institutions: nation, religion, and monarchy, as well as enhancing systematic thinking skills, unexpected-problem solving skills, and practicing them to enhance discipline and honesty, and 2) making guidelines for developing Thai scouting to enhance good citizenship should consider vision, mission, roles and benchmarks. Similarly, scouting activities should focus on integrity and learning by adhering to principles. Further development of teachers and adults of scouting should also be promoted with value-added concern. In addition, the assigning of missions, authorities, and practices are also necessary as well as enhancing networking, creating public awareness, and developing an effective scouting database.

KEYWORDS: DEVELOPMENT/THAI SCOUTING/GOOD CITIZENSHIP

บทนำ

การลูกเสือเป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้วิธีการของลูกเสือที่ยึดมั่นในกฎและคำปฏิญาณ (Scout Promise and Laws) การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) การลูกเสือไทยเป็นกิจการที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต ตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมี ดุลยภาพ ๓ ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้และ

สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๔) การเรียนการสอนลูกเสือจะใช้วิธีการเรียนผ่านกิจกรรมที่ลูกเสือต้องปฏิบัติจริง ทั้งนี้การลูกเสือมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี คือ เป็นผู้ที่ มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง เหมาะสมกับวัย มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และทักษะด้านอื่นๆ รวมทั้งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบ

ประชาธิปไตย และรักสันติภาพ ดังนั้นในการสร้างความเป็นพลเมืองดีให้แก่เยาวชนเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและรักความสันติสุข จึงควรปลูกฝังและสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดีโดยผ่านกระบวนการลูกเสือที่สามารถเข้าถึงความเป็นเยาวชนได้ดีที่สุด

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมลูกเสือในระบบโรงเรียนได้ถูกลดบทบาทลงมาก ทำให้การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือขาดจิตวิญญาณ และเข้าไม่ถึงปรัชญาของการลูกเสือ เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องความรู้ ความจำ ความสามารถ และการแข่งขัน ทั้งที่ควรมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เช่น กิจกรรมลูกเสือที่สอนให้เด็กสามารถใช้ชีวิตในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง จึงทำให้เด็กคิดไม่ได้ คิดไม่เป็น ทำให้ไม่เป็น รวมทั้งไม่สามารถดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมที่มีภัยอันตรายต่างๆ จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวการพัฒนาลูกเสือ ๔ ประการ ในทุกพัฒนาน้อยลงทั้งจากเนื้อหาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน ความรู้ความชำนาญและการตระหนักถึงคุณค่าประโยชน์ในวิชากิจกรรมลูกเสือของผู้กำกับลูกเสือ การให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งการขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารทั้งในด้านนโยบายและขวัญกำลังใจ (วรรณภา พรหมถาวร, สุภาพร จตุรภัทร และเจษฎาภรณ์ วิริยะสกุลธรรณ, ๒๕๔๙) ผู้กำกับลูกเสือมักจะพาลูกเสือไปเข้าค่ายพักแรม ณ ค่ายของเอกชนที่มีความสะดวกสบาย ผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรครูและนักเรียนไม่ให้ความสำคัญและสนใจในการจัดกิจกรรมลูกเสือ รวมทั้งขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือและครูผู้สอนวิชาลูกเสือ

ขาดขวัญกำลังใจในการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพและไม่ค่อยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอบรมหลักสูตรทางลูกเสือ จึงขาดทักษะในการสอนวิชาลูกเสือตามที่หลักสูตรกำหนด ขาดสื่อที่ทันสมัยสำหรับจัดกิจกรรมลูกเสือ นักเรียนเรียนกิจกรรมลูกเสือเพื่อให้ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้เท่านั้น จึงไม่ตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือ (ณัฐพงศ์ ปะนาสังข์, ๒๕๕๓) ส่วนภาพลักษณ์ของกิจการลูกเสือในทัศนะของคนทั่วไปมองเห็นว่า กิจการลูกเสือยังมีจุดอ่อน ทั้งด้านคุณภาพ ความล้ำสมัยของบุคลากรและเทคโนโลยี หลักสูตร วิธีการสอนแบบเก่าไม่ตรงกับความต้องการของเยาวชนรุ่นใหม่ การเข้าถึงข้อมูลของผู้บริหารและสมาชิกโครงสร้างการบริหารที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ (จรวัยพร ธรณินทร์, ๒๕๕๔) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการลูกเสือมีบทบาทต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาบทบาทบทบาท หน้าที่และหาแนวทางเพื่อพัฒนาให้การลูกเสือไทยเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบัน

๒) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

ขอบเขตการวิจัย

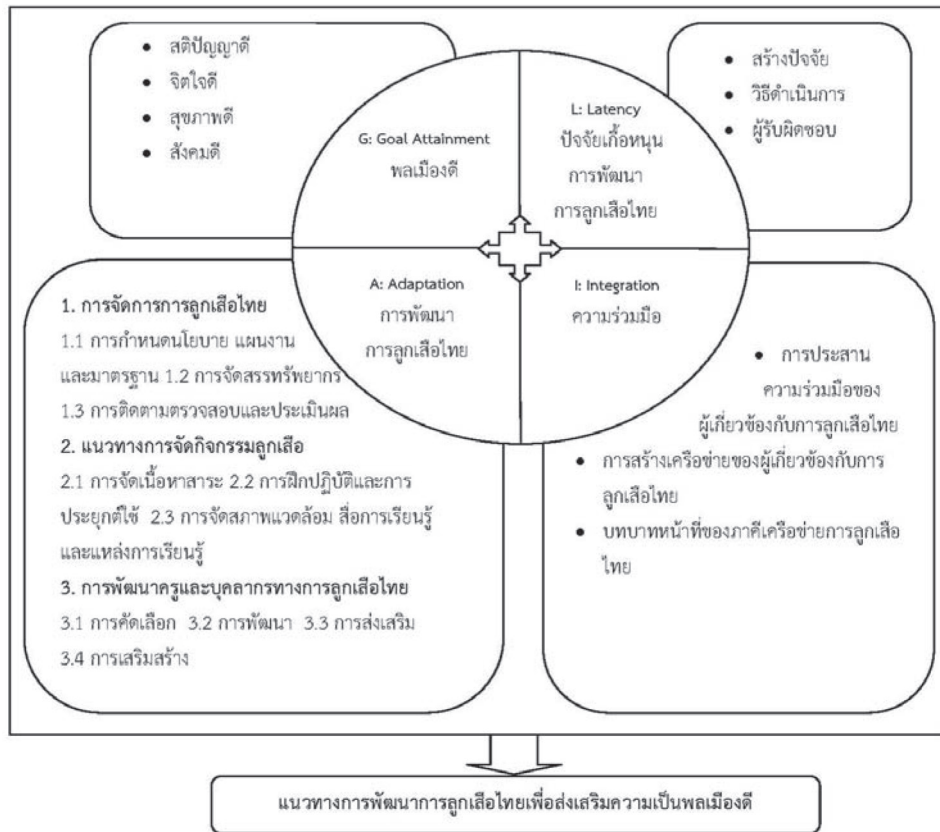
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

การจัดการลูกเสือสภากาชาดไทยในอดีตคือ บุคคลทั่วไปที่ผ่านการเรียนกิจกรรมลูกเสือและสำเร็จการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรี และการเก็บข้อมูลการจัดการลูกเสือสภากาชาดในปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างคือลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ/เนตรนารี และผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการลูกเสือไทยสำหรับขอบเขตด้านเวลาเป็นการแบ่งช่วงปีที่ศึกษาตามการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติการลูกเสือซึ่งมีสาระสำคัญในการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และการปรับเปลี่ยนลักษณะการจัดการการลูกเสือไทยในช่วงระยะเวลา พ.ศ. ๒๔๙๐ – ๒๕๐๖ (พระราชบัญญัติลูกเสือถูกยกเลิกใน พ.ศ. ๒๕๐๗) พ.ศ. ๒๕๐๗ – ๒๕๒๗ (พระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ ๑ – ๒)) และ พ.ศ. ๒๕๒๘ – ๒๕๕๐ (พระราชบัญญัติลูกเสือ (ฉบับที่ ๓ – ๔)) และเก็บข้อมูลในปีการศึกษา ๒๕๕๕

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีกรอบแนวคิด ประกอบด้วย ๑) แนวคิดเรื่อง การปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทั้งผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และการจัดการ ซึ่งครอบคลุมในทุกด้านของการศึกษา เพื่อให้ การศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ใน การพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ ซึ่งในการ ปฏิรูปการลูกเสือไทยครั้งนี้จะพัฒนาในด้านการ จัดการ แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือไทย และ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือไทย ๒) แนวคิดเรื่องการลูกเสือไทยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการลูกเสือไทย กระบวนการลูกเสือไทย โครงสร้างการลูกเสือไทยซึ่งเป็นการจัดการใน หน่วยงาน/สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการลูกเสือ ไทย ในด้านการจัดการเรียนการสอนกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ซึ่งจัดการเรียน การสอนด้วยวิธีให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จึงทำให้ ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน เพิ่มประสบการณ์ เกิด การเรียนรู้ที่ฝังลึกในตัวเนื่องจากได้ฝึกปฏิบัติและ เป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับช่วงวัยของ เด็กและเยาวชน รวมทั้งมีเนื้อหาสาระที่ผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตในสังคม ๓) แนวคิดเรื่องคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี เป็นคุณลักษณะของพลเมืองดีตามกระบวนการ การลูกเสือไทยที่สังคมไทยและสังคมโลกต้องการ ให้ประชาชนของตนมีลักษณะเช่นนั้น โดยมีความ เป็นพลเมืองดี ๔ ด้าน คือ (๑) สติปัญญาดี (๒) จิตใจดี (๓) สุขภาพดี และ (๔) สังคมดี ๔) ทฤษฎี โครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural Functionalism Theory) การลูกเสือไทยถือเป็นระบบในสังคม ระบบหนึ่งที่มีโครงสร้างประกอบด้วยระบบย่อย หลายระบบ ซึ่งแต่ละระบบต่างมีหน้าที่ที่ต้อง ปฏิบัติและเชื่อมโยงกันไปสู่เป้าหมายของการ ลูกเสือไทยที่ต้องการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ให้เป็นพลเมืองดี การปฏิรูปการลูกเสือไทย จึง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งในด้านโครงสร้าง และหน้าที่ของการลูกเสือไทย ทั้งนี้ในการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องคงไว้ซึ่งแบบแผนและ บรรทัดฐานของการลูกเสือไทย โดยการสร้างค่านิยาม ฐานข้อมูล ตัวชี้วัด และแรงจูงใจ เพื่อให้การ ลูกเสือไทยดำรงอยู่สืบไป โดยสามารถนำเสนอ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ตามแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทย

หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการจัดการลูกเสือไทย การจัดกิจกรรมลูกเสือไทย การพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือไทย เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีให้แก่เด็กและเยาวชน

การลูกเสือไทย หมายถึง การจัดการศึกษาในรูปแบบลูกเสือให้กับเด็กและเยาวชนที่เป็นลูกเสือ/เนตรนารีในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่มี

คุณลักษณะ ๔ ด้านคือ ๑) สติปัญญาดี ได้แก่ การมีความรู้วิชาการและความรอบตัว สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ การมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะด้านต่างๆ ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม และมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ๒) จิตใจดี ได้แก่ มีจิตสาธารณะพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ รู้คุณและตอบแทนบุญคุณ ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ๓) สุขภาพดี ได้แก่ มีร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีพัฒนาการเจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย และ

๔) สังคมดี ได้แก่ มีความเสียสละพร้อมที่จะกระทำเพื่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ มีวินัย รู้จักหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย การรักษาสันติภาพและสิ่งแวดล้อม การมีทักษะดำรงชีวิตและภูมิด้านทานที่เข้มแข็ง การเคารพในสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีอัธยาศัยดี มองสังคมในแง่ดี ไม่มีอคติใดๆ ใช้วาจาที่สุภาพ และเป็นมิตรกับคนทั่วไป

กระบวนการลูกเสือไทย หมายถึง การเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี ตามวัตถุประสงค์หลักการ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ด้วยวิธีการของลูกเสือไทย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ใช้วิธีวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ข้อนี้ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร และการสำรวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ให้ทราบถึงสภาพการจัดการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาเอกสาร เพื่อประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพการจัดการลูกเสือไทย

โดยใช้แนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๒ การสำรวจข้อมูลโดยใช้มาตรวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่เกิดจากกระบวนการลูกเสือไทยที่ปรับปรุงมาจากมาตรฐานสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทยของณัฐภรณ์ หลาวทอง (๒๕๔๔) และเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของกาญจนาภิเษก ล้อมจำรูญ และณัฐภรณ์ หลาวทอง (๒๕๕๒)

ขั้นตอนที่ ๓ การสำรวจข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามขั้นตอนที่ ๑ และขั้นตอนที่ ๒

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

วัตถุประสงค์ข้อนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ ๑ เทคนิคเดลฟายกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการลูกเสือไทย จำนวน ๒๐ คน เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

ขั้นตอนที่ ๒ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการลูกเสือไทย เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ถูกต้องและครบถ้วน และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

ผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันทั้งในด้านการปฏิบัติและการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีที่เกิดจากกระบวนการการลูกเสือไทยของกลุ่มบุคคลทั่วไป ผู้อำนวยการลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ และลูกเสือสะท้อนให้เห็นภาพรวมของการลูกเสือที่ผ่านมาได้ว่า กระบวนการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันมีความสอดคล้องกันในการสอนให้ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี และมีการฝึกวินัยให้ลูกเสือเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ถึงกระนั้นการลูกเสือไทยยังต้องเร่งพัฒนาให้ลูกเสือมีจิตอาสาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวมเพราะสังคมปัจจุบันต้องการผู้มีจิตอาสาในการร่วมกันช่วยเหลือสังคมและพัฒนาประเทศ นอกจากนี้การจัดการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันยังมีข้อแตกต่างกันในเรื่องของการนำทักษะทางการลูกเสือไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีบริบทแตกต่างกันทั้งความเจริญด้านวัตถุและเทคโนโลยี สำหรับการจัดกิจกรรมลูกเสือสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีได้ในทุกด้าน เพราะผู้กำกับลูกเสือได้จัดกิจกรรมลูกเสือตามแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด ส่วนการจัดการการลูกเสือไทยในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือทั้งในอดีตและปัจจุบันมีความสอดคล้องกันที่ต้องการให้ครูและบุคลากรทางการลูกเสือได้รับการพัฒนาทักษะ

การสอนด้านการลูกเสือมากขึ้น ดังนั้นจากสภาพการจัดการการลูกเสือไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ยังคงพบปัญหาและต้องการการพัฒนาในหลายด้าน จึงควรมีการหาแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีต่อไป

๒. แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

ด้านการจัดการการลูกเสือไทย

การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีเพื่อเป็นแม่บทและแนวทางเดียวกันในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นที่ตัวเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองดีของชาติและพลโลกตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ (G) และมีพันธกิจที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม มีคุณธรรม รู้จักหน้าที่ของตนและไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ ควรจัดทำเป็นนโยบายแห่งชาติและมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบอย่างชัดเจน ทั้งนี้ควรแยกบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้การศึกษาแก่ลูกเสือในสถานศึกษาออกจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความรู้กับผู้กำกับลูกเสือเพื่อให้งานไม่เกิดความซ้ำซ้อนและลดขั้นตอนการทำงาน ในส่วนของคณะกรรมการตามโครงสร้างของพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ควรมีความเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่การดูแลงานลูกเสือในทุกระดับ และลดช่องว่างของการทำงานในกระบวนการการลูกเสือ โดยมีการควบคุมให้มีการดำเนินงานตามแผนงาน ระยะเวลาและ

เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ มีการจัดสรรและใช้งบประมาณตามที่ได้รับอนุมัติ ด้านอัตรากำลังควรมีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบประสานงานด้านนี้โดยตรงเพื่อลดทอนภาระหน้าที่ของบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติงานด้านการลูกเสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ

กิจกรรมลูกเสือที่จัดต้องเหมาะสมกับวัยของลูกเสือในแต่ละประเภทและมีความหลากหลายสามารถปฏิบัติได้จริง เหมาะสมกับยุคสมัยและตรงตามความต้องการของลูกเสือ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการของลูกเสือ และควรมุ่งเน้นให้ลูกเสือเป็นผู้มีจิตอาสา มีวินัยและรู้จักหน้าที่ของตนด้วยการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ที่เกิดจากกระบวนการกลุ่มโดยยึดกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติเพื่อให้ลูกเสือได้ประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติและซึมซับกับธรรมชาติที่แท้จริง รวมทั้งต้องพัฒนาให้ผู้นำลูกเสือปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกเสือและเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ อาทิ การแต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้องทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ นอกจากนี้ต้องเป็นผู้มีความรู้และทักษะทางการลูกเสือเพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ลูกเสือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมลูกเสือจะดำเนินการตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งเป็นกฎหมายลูก ทั้งนี้ข้อบังคับฯ ดังกล่าวยังมิได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่ จึงควรมีการทบทวนปรับปรุง

ข้อบังคับฯ ให้เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือ กอปรกับเพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการจัดกิจกรรมลูกเสือให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือต่อไป

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือไทย

ครูและบุคลากรทางการลูกเสือเป็นกลุ่มบุคคลที่น่านโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการคัดเลือกหรือกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นครูและบุคลากรทางการลูกเสือจึงต้องมีเกณฑ์คุณลักษณะที่เหมาะสมโดยเฉพาะครูที่จะมาเป็นผู้กำกับลูกเสือต้องเป็นผู้มีความรักศรัทธาและเห็นคุณค่าในการลูกเสือ มีความเสียสละ อดทน และมีภาวะผู้นำ มีความรู้และทักษะการลูกเสือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัยและสังคมของเด็กในแต่ละยุคสมัยได้ (A) ครูและบุคลากรทางการลูกเสือจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้อยู่เสมอ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ได้เข้าอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมทางการลูกเสืออย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการลูกเสือไม่ได้เรียนมาทางการลูกเสือโดยตรง จึงขาดทักษะในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ดังนั้นจึงควรจัดทำหลักสูตรด้านการลูกเสือโดยตรงสำหรับการศึกษาในระดับปริญญา เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านลูกเสือให้สามารถพัฒนาการลูกเสือให้รุดหน้าต่อไป นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมและสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการลูกเสือเพื่อเป็นแรงกระตุ้นและผลักดันให้บุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจพร้อมที่จะทำงานให้หน่วยงานด้วยการส่งเสริมให้นำผลงานทางการลูกเสือ

ขอเลื่อนวิทยฐานะ การสร้างขวัญและกำลังใจ โดยมีค่าตอบแทนให้กับครูหรือนุเคราะห์ทางการลูกเสือที่ปฏิบัติงานนอกเวลาทำการ การนำชั่วโมงการสอนกิจกรรมลูกเสือมาคิดภาระงานได้ การประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือดีเด่น และการสร้างคุณค่าให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือ

ด้านการสร้างเครือข่ายการลูกเสือไทย

การลูกเสือไทยเป็นการทำงานในลักษณะสหภาคครอบคลุมลูกเสือ ครูและบุคลากรทางการลูกเสือทั่วประเทศ จึงควรสร้างเครือข่ายการลูกเสือให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่ร่วมทำงานเพื่อการลูกเสือและมีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี (I) โดยเครือข่ายการลูกเสือควรประกอบด้วย สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นแกนหลัก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการลูกเสือ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อประสานความร่วมมือ ให้การสนับสนุนในกิจการลูกเสือ และร่วมจัดกิจกรรมลูกเสือ การสร้างเครือข่ายการลูกเสือในระดับนโยบายควรเป็นการกำหนดและแบ่งภารกิจ อำนาจหน้าที่ วิถีปฏิบัติ การจัดการร่วมกันของภาคีเครือข่ายตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้ร่วมกัน สำหรับระดับปฏิบัติควรใช้วิธีการร่วมกันเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมลูกเสือในแต่ละโครงการ การร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ ทางลูกเสือ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของสมาชิกในเครือข่าย และในการทำกิจกรรมต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องไม่กระทบกับตัวบุคคลหรือองค์กรของสมาชิกเครือข่ายด้วย

การสร้างเครือข่ายที่ดีนั้น สมาชิกในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกผูกพันกัน มีการรับรู้ภารกิจในมุมมองเดียวกัน มีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมกัน มีผลประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมเท่าเทียมกัน (win – win) การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งและลดจุดอ่อนของกันและกัน มีการเกื้อหนุนพึ่งพาและปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หากสร้างเครือข่ายการลูกเสือไทยขึ้นได้แล้วจะทำให้การพัฒนาการลูกเสือไทยกระทำได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์จากกลุ่มสมาชิก ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน สร้างความร่วมมือและระบบการทำงานที่เอื้อประโยชน์ต่อกันในกลุ่มสมาชิกเครือข่าย

ด้านปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาการลูกเสือไทย

นับจากที่การลูกเสือก่อกำเนิดมาเป็นเวลากว่าหนึ่งร้อยปีนั้นบุคคลในวงการลูกเสือต่างรู้ถึงคุณค่าของการลูกเสือที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีทั้งเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ แต่มีคนอีกจำนวนมากที่ยังไม่เห็นคุณค่าของการลูกเสือ นั่นเพราะการลูกเสือยังขาดการประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติอย่างจริงจังที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าดีของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการการลูกเสือ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างคุณค่าของการลูกเสือให้เป็นที่ประจักษ์กับสาธารณชน (L) การที่ประเทศไทยมีจำนวนลูกเสือมากในลำดับต้นๆ ของโลก ดังนั้นจึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับการจัดการข้อมูลของการลูกเสือ ซึ่งฐานข้อมูลถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการ เพราะเป็นส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจของผู้บริหารและช่วยการทำงานของปฏิบัติให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง

และแม่นยำ นอกจากนี้บุคลากรถือเป็นปัจจัยหลักของการจัดการ โดยเฉพาะผู้บริหารของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงต่อการลูกเสือไทย ซึ่งหลายคนได้มีหน้าที่เฉพาะในการลูกเสือเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผู้ที่มาโดยตำแหน่งตามโครงสร้างที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารกลุ่มนี้ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการลูกเสือให้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ควรเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะการลูกเสือและปฏิบัติงานเต็มเวลา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการลูกเสือและมีสมรรถนะทางการจัดการ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ๕ ด้าน คือ

๑. ด้านการจัดการการลูกเสือไทย ควรเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบาย มุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชนตามคุณลักษณะพลเมืองดีที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นทิศทางการดำเนินงานระดมและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามทิศทางที่พึงประสงค์ของการลูกเสือไทย นอกจากนี้ควรมีการปรับโครงสร้างให้มีบูรรวมหน่วยงานต่างๆ ด้านการลูกเสือให้มีหน่วยงานหลักเพียงหน่วยงานเดียว มีการกำหนดอำนาจบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และมีการจัดสรรงบประมาณ อัตราค่าจ้างไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดทำเกณฑ์มาตรฐานและมีการตรวจติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ จันทะคัด (๒๕๕๐) และ จิโรจน์ จิระวานิชกุล (๒๕๕๔) พบว่า การจัดการลูกเสือควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานลูกเสืออย่างเหมาะสม มีการวางแผนขั้นตอน

ปฏิบัติงาน ติดตาม ควบคุม ประเมินและสรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายที่แน่นอน มีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

๒. ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามวิธีการลูกเสือ โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของลูกเสือ ตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ ผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อให้ลูกเสือเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และเกิดการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อให้เป็นผู้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรมและรู้จักหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องคำสัตย์ที่ถือเป็นปรัชญาของการลูกเสือไทย กิจกรรมที่จัดควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ในส่วนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับลูกเสือคือ ตัวผู้กำกับลูกเสือ สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ จันทะคัด (๒๕๕๐) และ วรรณภาพพรหมถาวร สุภาพร จตุรภัทร และเจษฎาภรณ์ วิริยะสกุลธรณ์, (๒๕๕๑) พบว่า กระบวนการลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกเสือให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณีบ้านเมืองและอุดมคติตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ลูกเสือมีพัฒนาการทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและศีลธรรม โดยเน้นตามคุณลักษณะของลูกเสือ ได้แก่ ความเสียสละ ความมีวินัย ความอดทน ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหมู่คณะ

๓. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือไทย ควรมีเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกบุคคลที่จะเป็นผู้กำกับลูกเสือ โดยต้องมี

ความรักศรัทธาและเห็นคุณค่าในการลูกเสือ มีความเสียสละ อดทน และมีภาวะผู้นำ มีความรู้ และทักษะการลูกเสือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัยและสังคมของเด็กในแต่ละยุคสมัยได้ ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนต่อครูและบุคลากรทางการลูกเสือ ให้ได้รับการฝึกอบรม เข้าร่วมกิจกรรมทางการลูกเสือ นอกจากนี้ควรสร้างแรงเสริมและขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการลูกเสือ โดยการมีค่าตอบแทนให้กับครูหรือบุคลากรทางการลูกเสือที่ปฏิบัติงานนอกเวลาทำการ การนำชั่วโมงการสอนกิจกรรมลูกเสือมาคิดภาระงานได้ การประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือดีเด่น และการสร้างคุณค่าให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมธ สุจริยวงศ์ (๒๕๕๐) มนต์ชัย มั่นวาทิน (๒๕๕๒) และ สมาน ศรีมงคล (๒๕๕๔) พบว่าการสรรหาบุคลากรที่มาทำหน้าที่ผู้สอนลูกเสือต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ ความศรัทธา มีความเสียสละอย่างยิ่ง และสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ต้องได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ประสบการณ์ทางลูกเสือ รวมทั้งต้องสร้างแรงจูงใจด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ให้ความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชาเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมลูกเสือ และการส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือในระดับที่สูงขึ้น

๔. ด้านการสร้างเครือข่ายการลูกเสือไทย เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลด้านการลูกเสือ ซึ่งเครือข่ายการลูกเสือไทยควรประกอบด้วย สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นแกนหลัก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการลูกเสือ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยอาจกำหนดระดับของเครือข่ายออกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายต้องอยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของสมาชิกและในการทำกิจกรรมต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องไม่กระทบกับตัวบุคคลหรือองค์กรของสมาชิกเครือข่าย นอกจากนี้สมาชิกในเครือข่ายต้องมีความรู้สึกผูกพันกัน มีการรับรู้ภารกิจในมุมมองเดียวกัน มีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมกัน มีผลประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมเท่าเทียมกัน (win – win) สอดคล้องกับงานวิจัยของขจรเกียรติ เครือประดับ (๒๕๕๐) จิโรจน์ จิระวาณิชกุล (๒๕๕๔) และ Ward et al. (2010) ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีม ที่ต้องประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การระดมความคิด ความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกเปิดใจและร่วมแก้ปัญหา การสนับสนุนไว้วางใจซึ่งกันและกัน การใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ การทบทวนผลงานและวิธีการทำงาน การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานอื่น

๕. ด้านปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาการลูกเสือไทย เพื่อให้การลูกเสือไทยดำรงอยู่และดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องสืบทอดตามพระราชประสงค์ขององค์พระประมุขของการลูกเสือไทย ดังนั้นการลูกเสือไทยควรเผยแพร่และสร้างบทบาทของการลูกเสือสู่สาธารณะชนเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ของการลูกเสือต่อการพัฒนาพลเมืองดี นอกจากนี้สิ่งสำคัญในโลกยุคไอทีที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการคือ ระบบฐานข้อมูล ดังนั้นการลูกเสือไทยจึงต้องเร่งพัฒนา

ให้ระบบฐานข้อมูลด้านการลูกเสือมีความทันสมัย และสมบูรณ์ และพัฒนาบุคลากรระดับบริหารซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการพัฒนาการลูกเสือให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการลูกเสือเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ควรเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะการลูกเสือและปฏิบัติงานเต็มเวลา เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านการลูกเสือและมีสมรรถนะทางการจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ จันทะคัด (๒๕๕๐) มนต์ชัย มั่นวสิน (๒๕๕๒) และสมาน ศรีมงคล (๒๕๕๔) ที่พบว่า ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักการและเห็นความสำคัญของการลูกเสือ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบไม่มีทักษะความรู้เกี่ยวกับการลูกเสืออย่างแท้จริง ข้อมูลสารสนเทศไม่สมบูรณ์และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ มีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการลูกเสือไทยเพียงหน่วยงานเดียว และเป็นหน่วยงานอิสระที่สามารถจัดทำงบประมาณไปยังรัฐบาลเองได้ โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ด้วยวิธีการทางการลูกเสือ

๑.๒ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน

๑.๓ มีการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และศรัทธาในการลูกเสือ เป็นผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ด้านการลูกเสือเป็นหลัก

๑.๔ มีการประสานงานและมอบหมายนโยบายด้านการลูกเสือให้กับผู้มีหน้าที่ด้านการ

ลูกเสือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา คณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการลูกเสือจังหวัด

๑.๕ มีการจัดสรรงบประมาณและอัตรากำลังด้านการลูกเสือ โดยให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการลูกเสือขึ้นตรงต่อหน่วยงานการลูกเสือหลัก เพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกับงบประมาณและการปฏิบัติหน้าที่ในการงานของหน่วยงานต้นสังกัด

๑.๖ มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางด้านการลูกเสือ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการลูกเสือสำหรับการบริหารจัดการและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการลูกเสือ และจัดทำคู่มือ ตำรา เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ

๒) ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ/ระดับสถานศึกษา

๒.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียนควรเข้ารับการอบรมด้านการลูกเสืออย่างน้อยระดับวุฒิบด ๒ ท่อน และให้การสนับสนุนผู้กำกับลูกเสือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมทางการลูกเสืออย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรส่งเสริมให้ผู้กำกับลูกเสือนำภาระงานด้านลูกเสือเพื่อทำผลงานในการเลื่อนวิทยฐานะ

๒.๒ ผู้กำกับลูกเสือควรปฏิบัติตนให้เป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูกเสือ เป็นผู้ศึกษาใฝ่รู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา

๒.๓ กิจกรรมลูกเสือควรมุ่งให้ลูกเสือได้ฝึกทักษะด้านการลูกเสือโดยการฝึกปฏิบัติจริง เน้นการสร้างจิตสาธารณะและปลูกฝังการยึดถือคำสัตย์ตามวิถีทางการลูกเสือด้วยกระบวนการกลุ่มและปรับเนื้อหาหรือบูรณาการกิจกรรมลูกเสือให้เหมาะสมกับยุคสมัย

๒.๔ สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการลูกเสือที่สามารถสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี

๒.๕ สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือกระบวนการจัดกิจกรรมลูกเสือในรูปแบบต่างๆ

๓) ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย

๓.๑ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือลูกเสือไทยและลูกเสือต่างประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๓.๒ ศึกษาวิจัยรูปแบบการสร้างพลเมืองดีที่เกิดจากกระบวนการลูกเสือเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ด้านการลูกเสือ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชจรเกียรติ เครือประดับ. (๒๕๕๑). การบริหารกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรรยาพร ธรณินทร์. (๒๕๕๔) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา. สืบค้นวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๔, จาก <http://www.charuaypontorranin.com/>
- จิโรจน์ จิระวาณิชกุล. (๒๕๕๔). การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือสามัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, (เดือนกันยายน – มิถุนายน ๒๕๕๔), ๑๔-๒๙.
- ณรงค์ จันทะคัด. (๒๕๕๐). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐพงศ์ ปะนาสังข์. (๒๕๕๓). การบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๓. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

- ณัฐฐภรณ์ หลาวทอง. (๒๕๔๔). การพัฒนามาตรสำนักสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุภัทร ลิ้มจำรูญ และณัฐฐภรณ์ หลาวทอง. (๒๕๕๒). การพัฒนาชุดเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีที่ ๔๑ (เล่มที่ ๒), ๑๐๕-๑๒๓.
- มนต์ชัย มั่นวาทิน. (๒๕๕๒). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน: การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (๒๕๕๔). รายงานการวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรรณภา พรหมถาวร, สุภาพร จตุรภัทร และเจษฎาภรณ์ วิริยะสกุลธรัตน์. (๒๕๕๙). การศึกษาสภาพ การจัดกิจกรรมในค่ายลูกเสือเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้กับเยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการจัด กิจกรรมที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร: สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน.
- _____. (๒๕๕๑). การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมลูกเสือในค่ายลูกเสือ. กรุงเทพมหานคร: สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน.
- สมาน ศรีมงคล, ว่าที่ร้อยตรี. (๒๕๕๔). ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุเมธ สุจริยวงศ์, ว่าที่ร้อยตรี. (๒๕๕๐). สภาพและปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตมิวนิบุรี กรุงเทพมหานคร. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาษาอังกฤษ

- Ward, M. H. et al. (2010). Making it real: Project managing strategic e-Learning development processes in a large, campus-based university. *Electronic Journal of Distance Education Revue de L'education Distance*, 24(1). Retrieved March 15, 2011, from <http://www.jofde.ca/index.php/jde/search/search>

ผู้เขียน

นางสุภาพร จตุรภัทร นักวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา) จังหวัดนครปฐม
๗๓๒๒๐ อีเมล: grsop@hotmail.com

อาจารย์ ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีดิลก อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๓๐ อีเมล: fuangarun.p@chula.ac.th